

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ינון אזולאי

פ/25/5787

הצעת חוק העונשין (תיקון – עונש מינימום למצית נכס ציבורי) (הוראת שעה), התשפ"ה–2025

1. תיקון סעיף 448 – בתקופה של שלוש שנים מיום פרסומו של חוק זה, יקראו את סעיף 448(א) הוראת שעה לחוק העונשין, התשל"ז–1977¹, כך שבסופו יבוא "ולא יפחת עונשו מרבע העונש המרבי שנקבע לעבירה, אלא אם כן החליט בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להקל בעונשו".

דברי הסבר

בשנים האחרונות מתרבים מקרים של הצתת נכסי ציבור, יערות ושמורות טבע על רקע לאומני. המציתים מנצלים את הקלות שבביצוע ההצתה ואת הקושי באיתור הפושע ובהענשתו ומשתמשים בהצתה כאמצעי להבעת התנגדות למדינה ומוסדותיה. פגיעת ההצתה רעה וחמורה שכן היא הורסת במחי יד עמל של שנות דור. למרות שבהצתות אלו אין בהכרח פגיעה בנפש, יש לראות בהן עבירה חמורה. סקירת פסיקה לגבי העבירה הנדונה, מעלה שבתו המשפט מתייחסים בחומרה למקרים של הצתות מכוונות של נכסי ציבור וצמחייה, וכאלה המכוונות לפגיעה בבני אדם ורואים בה "מכת מדינה". אולם, החומרה מתבטאת בדברי השופטים בחלק הדיוני של פסקי הדין ולא בגזר הדין בפועל (ת"פ (חי') 360/00 מדינת ישראל נ' אמיר בן מחמוד נמיראת, ת"פ (נצ'י) 1096/02 מדינת ישראל נ' הייב פריד, ת"פ (נצ'י) 207/03 מדינת ישראל נ' ויסאם בן זכי חליל, תפ"ח (ת"א) 1014/04 מדינת ישראל נ' חנגלי יוסי, ע"פ 7925/06 עיסא אבו עראר נ' מדינת ישראל, ת"פ (חי') 4847-11-08 מדינת ישראל נ' אברהים ביומי, 37469-03-20 מדינת ישראל נ' עבדאללה (עציר), ת"פ 17252-07-20 מדינת ישראל נ' ט' (קטין)).

סקירת התיקונים לחוק העונשין, התשל"ז–1977 (להלן – חוק העונשין), שהתקבלו בשנים האחרונות בעבירות דומות שמוגדרות "מכת מדינה" מעלה שכשיש צורך משמעותי המחוקק רואה לנכון לקבוע באופן מצומצם ותחום בזמן עונשי מינימום כהוראת שעה. דוגמאות לכך הן קביעת עונש מינימום בעבירת ידווי אבנים (תיקון מספר 120 לחוק העונשין שהתקבל ב-2 בנובמבר 2015) וקביעת עונש מינימום בעבירות נשק (תיקון מספר 140 לחוק העונשין שהתקבל ב-6 בדצמבר 2021).

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

לפיכך, מוצע בזאת, להעניש את המציתים "במטרה לפגוע בנכס של המדינה, בנכס המשמש את הציבור, באתר טבע, בצמחיה או בבטחת דרי הסביבה או במטרה לפגוע בבני אדם", דרך קביעת עונש מזערי יחד עם השארת מקום להפחתת העונש במקרים מיוחדים.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יום טוב חי כלפון וקבוצת חברי הכנסת (פ/2766/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/298/25), על ידי חבר הכנסת חנוך דב מלביצקי (פ/299/25), על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו וקבוצת חברי הכנסת (פ/2381/25) ועל ידי חבר הכנסת יבגני סובה וקבוצת חברי הכנסת (פ/2667/25). הצעת החוק זהה לפ/2667/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ד באייר התשפ"ה (12.05.2025)